

“1- İtirazın Konusu: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2 maddesinin Anayasanın 10/4 ve 36/1 maddelerine aykırılığı iddiası ile iptal istemidir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2 maddesinde "Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur." düzenlemesine yer verilmiştir.

2577 sayılı Kanun'un 28/2 maddesinin Anayasa'nın 10/4. maddesinde düzenlenen (Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.) eşitlik ilkesine ve Anayasa'nın 36/1 maddesinde düzenlenen (Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir) hak arama hürriyetine aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Şöyle ki;

Anayasa mahkemesinin aşağıda belirtilen bir kısım içtihatları şu şekildedir;

Adil yargılanma hakkının temel unsurlarından biri mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, hukuki bir uyuşmazlığın bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne götürülmesi hakkını da kapsar. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir (AYM, E.2021/20, K.2022/84, 30/6/2022, § 10).

Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154)

Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi

zedelenmez (AYM, E.2020/95, K.2022/3, 26/1/2022, § 25; E.2022/65, K.2022/102, 8/9/2022, § 11).

Eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamele yapılıp yapılmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Yapılacak bu belirlemenin ardından ise farklı muamelenin nesnel ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve ölçülü olup olmadığı hususları irdelenmelidir. Ölçülülük ilkesi, amaç ve araç arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eder. Diğer bir ifadeyle bu ilke, farklı muamelenin öngörülen objektif amaç ile orantılı olmasını gerektirmektedir (AYM, E.2021/1, K.2021/32, 29/4/2021, § 32; E.2022/65, K.2022/102, 8/9/2022, § 12).

Aynı dava türünde mahkemeye erişim bakımından davanın tarafları aynı hukuki konumda bulunmaktadır. Bu bakımdan motorlu taşıt kazalarından doğan hukuki sorumluluk davalarında mahkemeye erişim bakımından davacı ve davalı olabilecek taraflardan birine diğerinden fazla bir imkân tanınması farklı muamele oluşturacaktır. (AYM, E.2023/79, K.2024/80, 14/03/2024)

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2 maddesinde yer alan düzenlemenin Anayasa'nın 10/4 maddesine aykırılık sorunun değerlendirilmesi;

İdari yargıdan kaynaklanan dava neticesinde verilen kararın kurum aleyhine olması halinde alacağın tahsili için uygulanacak hukuki yol ile kurum lehine karar verilmesi halinde uygulanacak yolun farklı olması nedeniyle yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda Aynı dava türünde mahkemeye erişim bakımından davanın tarafları aynı hukuki konumda olduğundan 2577 sayılı kanun 28/2 maddesinde yer alan düzenleme nedeniyle idare ile dosyanın diğer tarafı arasında icra takibine erişimin farklı olduğu, bu durumun eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği, madde tasarısı gerekçesinde; idarenin icra gideri ödeme külfetinden kurtulması ve icra dairelerinin iş yükünün azaltılmasının amaçlandığı belirtilmiş ise de idare dışındaki kişilerin ilamlı icra takiplerinde icra gideri ödeme külfeti altında olması ve idarenin icra giderlerini ödeme külfeti karşısında alacaklının hak arama özgürlüğünün kısıtlanmış olmasının ölçülü olmayacağı değerlendirilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2 maddesinde yer alan düzenlemenin Anayasa'nın 36/1 maddesine aykırılık sorunun değerlendirilmesi;

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 32. maddesinde "Para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilam icra dairesine verilince icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde 24. maddede yazılanlardan başka hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilir ve nihayet yedi gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez veya hükmolunan teminat verilmezse icra mahkemesinden veya istinaf veya temyiz yahut iadei muhakeme yolu ile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmedikçe cebri icra yapılacağı ve bu müddet içinde 74. madde mucibince mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı, mal beyanında bulunmaz veya hakikata muhalif beyanda bulunursa hapis ile cezalandırılacağı ihtar edilir" düzenlemesine yer verilmiştir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 32 maddesi gereğince icra emrinin tebliği üzerine 7 gün içerisinde alacaklının alacağını tahsil edebilme imkanı ve bu süre içerisinde alacağın tahsil edilememesi halinde cebri icra ile alacağın tahsili mümkün iken 2577 sayılı İdari

Yargılama Usul Kanunu'nun 28/2 maddesi gereğince aynı maddenin birinci fıkrasında belirtilmiş olan 30 günlük süre içerisinde alacağın tahsil edebileceği, idarenin 30 günlük süre içerisinde borcunu ifa etmemesi halinde ancak alacaklının icra takibi başlatabilecek olması nedeniyle bu durumun idarenin keyfi uygulamalarına sebebiyet verebileceği ve alacaklının cebri icra yoluna başvurarak alacağını daha erken tahsil edebilme imkanının önüne geçtiği değerlendirildiğinden, belirtilen maddenin kişilerin hak arama özgürlüğünü kısıtladığı ve Anayasa'nın 36. maddesi ile güvence altına alınan adil yargılanma hakkına aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmiştir.

Açıklanan nedenlerle belirtilen kanun hükmünün Anayasa aykırı olduğu değerlendirildiğinden Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 152 ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca somut norm denetimi yolu ile ilgili maddenin iptali için Anayasa Mahkemesine müracaatta bulunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇ VE İSTEM : Yukarıda açıklanan nedenlerle;

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28/2 maddesinde yer alan "Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur" şeklindeki düzenlemenin Anayasanın 10/4 ve 36/1 maddelerine aykırı olduğunun tespiti ile iptaline karar verilmesi arz olunur."